

Частина перша

20 березня року 2020-го, коли, наганяючи жах на всіх забобонних, три двадцятки фатально поєдналися у непересічній даті весняного рівнодення, мешканці Килимівки до глибокої ночі ошелешено обговорювали містичне природне явище, яке розбурхало і без того тривожний плин високосного року.

Сталося ось що! Від ранку небо набралось води з хмар, і весь район у радіусі ста кілометрів накрив рясний енергійний безперервний дощ. Падав і падав!

— А в Шанівці сухо! — повідомила підприємця Тамара, коли повернулася з сусіднього малого села за п'ять кілометрів від Килимівки, де й досі тримала кіоск з горілкою і бакалією. — Навкруги все заливає — чистий тобі потоп, а Шанівка наша — наче в центрі зачарованого кола. Чи то чорт над селом парасоллю розкрив?..

Люди: та бути такого не може! Це ж не старі часи, коли відьми вилазили на дахи власних хат і давай труселями розмахувати, аби дощ відігнати. Та й де ті відьми наразі? Нема!

— А Катерина шанівська хіба не відьма?! — спитала якась із килимівських бабів.

Люди перелякалися чогось. Замовкли. Над ними чи то вітер, чи то шепіт: хтозна, хтозна...

Семикласниця Стаська Поливанова поночі попхалася у сусіднє село не природні дива роздивлятися. Важливішу справу

мала. Щедро набрехала мамі з татом: терміново мчить до однокласниці Уляни Шамрай тест з математики розв'язувати, бо вчителька Маруся пригрозила кола поставити, якщо завтра на ранок не побачить виконаної роботи. Тому...

— В Ульки заночую! Будемо всю ніч із тестом мучитися! — гукнула вже від дверей. Скуйовдила різнобарвне рожево-фіолетове волосся, вхопила рюкзак — і гайда.

— От уже брехуха! — плюнув тато. — Завтра ж субота!

Стаська не чула. Гарно освітленою, блискучою від дощу килимівською вулицею вже крутила педалі велосипеда у бік Шанівки.

Виїхала з села, загальмувала: кінець цивілізації. Чорнота очі коле, дощ із вітром з ніг збивають, попереду замість дороги на Шанівку — п'ять кілометрів залишків нового хвилястого асфальту з ямами, і всі гуртом Стасьці: додому, мала!

— Однаково назад не поверну! — поправила рюкзак на плечах, щільніше насунула на лоба капюшон легкого дощовика. Очі напружила, щоби не завалитися на першій же ямі, кермом тим — праворуч-ліворуч. Велик рипів, але ніс.

За пів години нічної екстремальної їзди під дощем мокра як хлющ Стаська зупинилася біля крайньої шанівської хати, бо просто очам не повірила.

— Свята... мережа, — тільки й прошепотіла приголомшено.

Картинка вражала. Брудно-сіре від важких хмар дощове небо розривалося, утворюючи над Шанівкою чорну ясну діру, всіяну зірочками і навіть куцим серпиком спадаючого місяця. Майже не випромінював світла, але додавав небесному декору неперевершеності.

— Портал...

Стаська на мить забула про ціль нічної подорожі. Задивилася: між пагорбами під зірками на клаптику сухої землі

причаїлося мале село, навколо нього по колу — суцільна вертикальна завіса дощу ворушиться-тремтить. Відрізає Шанівку від усього світу.

— Сфоткаю! Бо ж ніхто не повірить!

Вже дістала мобільний, та помітила рух на темній шанівській вулиці.

— Улько, ти? — гукнула. Крок уперед: з дощу на суху землю.

Із темряви виринала Стасьчина подружка Улянка: смуглява, чорноока, з густими кучерями і нетутешніми пухкими вустами.

— Думала, не прийдеш, — сказала. — Такий дощ у вас...

— Мені — по цимбалах! Я — *НечуваноДерзкая*.

— Яка? *НечуваноДерзкая*?! — розсміялася Улянка. — Прикалуєшся?

— У мене тепер нік такий.

— Короче — ТупоЗухвала?!

— Улько, ти дурна? — розсердилася Стаська. — Тупо зухвалі — відморозки, усі, хто з бодуна, дуже бідні з відчаю. І Залусківський! А я — *НечуваноДерзкая*! Невже не відчуваєш різниці?

— Та не психуй! Просто нік такий... конкретний!

— Нік — суть! Ходімо вже! Ще підготуватися треба, а часу — геть нема! Рівно опівночі маємо розпочати...

Улянка глянула на подружку винувато:

— Стась... Думаю, може, собі не ворожити?.. Просто з тобою побуду. За компанію.

Стаська роздратовалася:

— А чому? Зібралася відкладати життя на потім? Нам скоро — по чотирнадцять, Уль! Та я вже місяці три точно знаю, чого хочу. А тепер наворожу, щоби все здійснилося. А ти на що чекатимеш? Улько! Ти ж — не курка!

— Стась... Можна і без ворожіння.

— Та ясно, що можна! Бо ж не всі знають, що лише раз на рік... Один-єдиний раз на цілісінький рік! Тільки однієї

ночі після дня весняного рівнодення є шанс наворожити, щобі всі мрії здійснилися. Інтернет же не бреше!

За пів години до півночі за балкою у глухому куті Шанівки, де за поваленими парканами посеред бур'яну і здичавілих садків ще хвалилися непроваленими дахами кілька порожніх хат, під розкидистим горіхом крайнього обійстя у свіжій весняній траві навпочіпки сиділи Стаська і Улянка. У чорній темряві Стаська акуратно розкладала на розстеленій хустині два яйця, порожні склянки, пляшку з водою, свічки, сірники, кілька аркушів паперу, олівці, кишенькове люстерко. Уляна спостерігала за подругою, намагалася вгамувати нервові тремтіння, та від того лиш сильніше хвилювалася.

— А як усе те буде? Що мені робити? — прошепотіла.

— Спершу загадай бажання, — Стаська їй.

— Яке?

— Уль, ти геть дурна?!

— А ти про що загадуватимеш?

— Щоби той, кого люблю, втратив від мене голову. Ну, і дрібниці. Щоби мама не плакала, як про все дізнається. І щоби мені паспорт раніше видали.

Улька усміхнулася знічено.

— Ти закохалася? Знову?

— Не «знову», а «по-справжньому»!

— У кого?

— Стиць, Улю! Знайшла час потеревенити. Скоріш загадай нормальне круте бажання, а не дуркуй тут.

— Та признайся! Скажи лиш мені!

— Сама скажи! — прошепотіла Стаська. — Не забула? Після ворожіння ми до тебе йдемо.

— Стась, невже ти в інтернеті порнухи не надивилася?

— Хочу побачити справжній живий буденний секс! Без фільтрів. Твоя мамка щоночі цим займається?

Улянка усміхнулася гірко, кивнула.

— І щоночі, і вдень. У неї — чергове неземне кохання.

— А як ми все побачимо?

— Через вікно. Вони світла у спальні ніколи не вимикають.

— Чому? Не економлять?

— Не платять! Тому й не економлять.

Стаська на мить завмерла, задумалася.

— Улько, чуєш?! — зашепотіла. — Тільки не загадуй, щоби твоя мамка світло вимикала! Загадай світла у своє життя. Може, щоби твій тато знайшовся. Чи щоби якомусь крутому продюсеру спало на думку продивитися відео з твоїми піснями. Станеш як Джеру Нейл чи Алюна Алюна. Що скажеш? Нормально я придумала?

Стаська замовкла. Напружила очі, щоби в темряві роздивитися подругу, бо — не відповідала. Закам'яніла. Не зводила очей з темного скупчення старих дерев біля крайньої покинутої хати. Навіть поночі Стаська побачила, як блищать перелякані Улянчині очі.

— Улю...

— Там хтось є! — хрипко від жаху видихнула Уляна.

Стаська повернула голову в бік нічного Улянчиного жаху. Не мала сумніву: подрузі привиділося...

— Тобі привиділося, — прошепотіла упевнено, бо нічого підозрілого не побачила.

Тільки вимовила, аж — ніби шурхіт ледь чутний. Стаська насупилася з досадою: та хіба? Улянку обійняла, як малу дитину, обома руками, на старі вишні-яблуні витріщається, аж очі пече. Та хіба?!

Аж бачить: серед дерев здичавілого саду чорна людська постать повільно рухається. Крок ступить, зупиниться. Нахилиється до землі, ніби шукає там щось. Потім розгинається і ще крок ступає. І знову до землі нахилиється, та стільки, здається, зловісного у кожному русі.

— Бачиш? — Улянка шепоче. А сама і не дивиться, у Стасьчине плече зарилася.

— Бачу, — Стаська їй.

— Біжімо?

— Тихо ти! Мовчи! І не рухайся!

— А хто там?

— Людина.

— Чоловік чи жінка?

— Не розібрати.

— Що робить?

— Іде.

— До нас?!

— Не бійся! Вже від нас рухається... До провулка! — Стаська спостерігала за чорною постаттю, коментувала. — Вже з провулка на вулицю вийшла і суне до центру Шанівки.

Улянка відірвалася від Стаськи, шию витягнула, хвилини зо дві вдивлялася в ніч.

— Це Катерина! — прошепотіла врешті. — Мамка каже: вона відьма!

Стаська дивилася Катерині вслід, аж поки чорна постать остаточно не розчинилася у темряві. Наче хотіла переконатися: жінка точно пішла, вже не повернеться. Вичекала ще хвилин кілька, дістала мобільний, зафіксувала час на екрані.

— За десять хвилин північ, — мовила тихо, підвелася. — Устигнемо.

— Що устигнемо? — Улянка знову перелякалася.

— Подивитися, що Катерина у садку шукала.

— Навіщо? Я не піду! Стасько! Чуєш? Побігли краще дивитися на секс! Благаю!

— Ульо, ти не допетрала?! Відьма! У дивовижну ніч після весняного рівнодення! Коли все навкруги залили дощі, а тут наче спеціально для неї — зірки і місяць... У таку магічну ніч відьма щось шукає у старому садку, куди шанівці взагалі ніколи не заглядають. Та вона для того і розігнала дощ, аби з-під дерев щось чарівне забрати!

— А може, вона нічого не шукала! Може, вона, навпаки, там щось залишила!

— Тим паче! І тобі не цікаво, що саме?

— Геть нецікаво! Я хочу додому! Стасю! Ти куди?..

Стаська вже підхопила рюкзак, залишила у траві розстелену хустку, на якій лежали приготовані для ворожіння предмети, тихо посунула до дерев, посеред яких блукала Катерина.

— Повернися! — зойкнула Улянка. Зітхнула, приречено побрьохала за подругкою услід. — І що там? Що? — бубоніла. — Ніч! Темно! Ми — як сліпі. Однаково нічого не побачимо!

Стаська зупинилася приблизно там, де посеред дерев Катерина повсякчас нахилялася до землі. Увімкнула ліхтарик у мобільному, спрямувала промінь світла на землю, промацувала ним площину. Улянка тупцювала за Стасьчиною спиною.

— Що там? Що?.. — знай повторювала ледь чутно від жаху.

— Нічого... Трава нова, бур'яни старі. Сміття.

— Ходімо вже!

— Зачекай... — мовила Стаська, бо світло ліхтаря вихопило щось біле у невеликій порослій травною ямі з пів метра глибиною.

Підійшла ближче, аж розсміялася.

— Дивись, Ульо! Тут компромат на пацанів із нашого класу, — спрямувала промінь на яму.

Уляна витягнула шию: у ямі посеред сміття і трави валяються якісь білі палички, здалеку схожі на сигарети.

— Що це?

— Людська рука. Частина пластикового скелета. Пам'ятаєш, минулого року хлопці його з кабінету біології стирали. «Хеловін, Хеловін». Йолопи! Давай візьмемо цю руку, а в понеділок підкладемо комусь із них у парту.

— Нащо?

— А що? Пробачати дебільні вибрики? Я — за справедливість. Накосячив? Отримай *ответку*! Тільки так має бути!

Стаська міцніше перехопила мобільний однією рукою, нахилилася до ями і вже простягнула руку до купи білих

кісток, та раптом завмерла. Відсахнулася рвучко, ледь не впала. Вхопила Ульку за куртку, тягнула геть.

— Ти чого? Чого?! — белькотіла Улька. Від жаху ледь трималася на ногах, спотикалася, але разом зі Стаською дерлася геть від страшного місця.

Зупинилися, лиш коли добігли до першої на їхньому шляху живої шанівської хати. Захекана Стаська глянула на подругу.

— То був не пластик! — видушила. Язик не ворушився, звуку власних слів не почула.

— А що?..

— Справжня людська рука!

— Як це? Стасечко... Не жартуй так! — Улянка ледь не розревлася.

— Улько... У ямі мертва людина лежить... — Стаська розгублено роззирнулася. Світ навколо раптом зірвався, наче пес із прив'язі, закружляв, та все швидше, швидше, і вже не розібрати: де дівчата опинилися, хто ще тут є, крім них. І задля чого...

Стаська повернула голову в бік живої шанівської хати: з вікон м'яке світло ллється.

— Хто тут живе? — шепоче, а власного голосу так і не чує.

— Так вона ж... Катерина! — читає по Ульчиних вустах. — Стасю... Чому нас до її хати принесло?..

Тої ночі дружина головного килимівського поліціанта 28-річна Людмила не спала. Після півночі врубала праску! Розклала прасувальну дошку! Вивалила у крісло чималу купу випраної постільної білизни, одягу... Глянула на годинник: пів на першу. Закінчилися: і п'ятниця, і робочий тиждень. Субота!

— Суботник... — уточнила розбурхано.

Та як ушкварила танці біля прасувальної дошки із розпеченою праскою в руці! Прасує і прасує, начебто сил до біса, наче до того увесь день на дивані вилежувалася. Так — ні ж! Вранці першою підскочила, чоловіка Петра і двійко п'яти-

річних синів-близнюків побудила, гарячим сніданком нагодувала, малих зібрала, вивела надвір і навіть усадила їх на задне сидіння чоловікового службового «пріуса». Петрові залишилося лише закинути дітлашню до дитячого садочка.

Тільки чоловік з малими відїхав, зателефонував свекор, а він — таке цабе, що не відповісти неможливо: голова районного суду Георгій Іванович Нечитайло.

— Ти вдома, Людмилко? — питає бадьоро, наче зранку сто грамів віагри заковтнув. — Я тут поряд... Зараз заскочу. Розмова є!

— Ой... Георгію Івановичу! А я вже на порозі! Вже вибігаю з хати! — Людмила виматюкалася подумки, бо як почула голос свекра, так плани і змінилися. Вона ж хотіла перед роботою прийняти душ, зробити гарний макіяж, закрутити рідке волоссячко кучерями, укласти його гарно, щоби, дідько, не просто припхати на собі до сільради новий вовняний костюм з блискучою емблемою Chanel, який напередодні отримала через «AliExpress»! Ні! Гонориста юристка сільради сільської ОТГ з центром у Килимівці точно знала, чого хоче від життя! Жодна зараза не мала нявкнути, мовляв, дивіться, який гарний костюм у Людки-юристки! Всі у Килимівці повинні були констатувати лиш один беззаперечний факт: такій красуні пасує нове вбрання. А для цього — душ, вимити волосся, фен-плойка-лак. І макіяж з акцентом на уїдливі хитруваті очі.

— Георгію Івановичу, а ви заїжджайте до нас увечері, коли Петро і малі вдома будуть, — защебетала у мобільний. — Так усі зрадіють.

— І ти? — спитав свекор.

— А я вже зраділа! — видушила скупу брехню.

Відрубала дзвінок, гайда оперативно збиратися, тільки б скоріше вискочити з хати на вулицю. Останнім часом Людмила більш за все боялася залишитися із свекром сам на сам у замкненому просторі.

Прожогом вскочила у новий костюм, закинула у сумку косметичку, залізла у гумові чоботи і скільки йшла поспіхом

до сільради, стільки відчувала, як щось коле у спину. Наче свекор, який сказав у слухавку «я тут поряд», ішов за невісткою услід, пропікав дірку у Людмилчиній спині.

— Людмила Миколаївно, у вас на жакеті етикетка залишилася. На спині! Відрізати? — обережно запропонувала юристці сільрадівська секретарка.

— А все оте падло! Наче сказився, старий козел! — Людмила зачинилася у сільрадівській вбиральні. Зняла жакет, відрізала етикетку. Намалювала лице, волосся трохи розпушила. Перевзулася у чорні шкіряні черевики на високих підборах. Глянула на себе у дзеркало — королева! І хай тільки хоч хтось не помітить!

— Людко! Ух ти сьогодні... Гориш, наче тебе підпалили! — сказав Тамарчин чоловік Федір, який саме прийшов до сільради розбиратися із переплатою земельного податку.

Юристка — долоні до лица: горять щоки!

— А все оте падло! — знай бідкалася цілий день, бо хоч і королева, і з дитинства знала, що стане най-най-най, та розгубилася, бо геть не розуміла, що робити!

На перший погляд здавалося, ніякої проблеми взагалі не існує. Ну, обійме свекор час від часу. Ну, прошепоче невістці на вушко, яка вона... гаряча штучка. То він, певно, по-батьківському, бо одразу полюбив невістку, як дочку. Пику не кривив, коли єдиний син привів до багатой суддівської хати просту Людку Поливанову. А Людка тоді, до речі, у килимівській задрипаній перукарні бабам нігті лаком мазала, проклинала долю і батьків, які ніяк не бажали із Килимівки до міста переїжджати. Районний суддя Нечитайло не тільки пишне весілля зорганізував і оплатив, не тільки молодим міцну хату в центрі Килимівки подарував, а й прилаштував невістку на навчання. Домовився, аби зарахували Людмилу на заочне відділення юридичного факультету одного з вишів, а за чотири роки диплом їй подарував разом із посадою юристки у Килимівській сільраді. І як на такого свекра ображатися? За всі роки сімейного життя Людмила розсердилася

на свекра лише раз: коли наполіг, щоби після весілля Людмила залишилася на дівочому прізвищі Поливанова, хоч молодій дружині сильно хотілося стати Нечитайло. Та це можна було пережити. Аби не Георгій Іванович, і Петро навряд би у свої 35 до підполковника поліції дослужився.

— Може, у мене ця... післяпологова депресія затягнулася, тому і лізуть у голову дурні думки?.. — спробувала поставити собі діагноз. — Не було ж нічого поганого. За груди не хапав! Цілуватися не ліз! Чи либонь я просто фантазерка? Як усі люди з високим IQ! А чи реально така гаряча, що до Петра вже звикла, от і вигадую собі нові емоції?

Аналітична співпраця з собою дала який-не-який результат. Заспокоїлася, в уяві поскладала полохливі страхи і підозри у сірникову коробку, закрила її, викинула світ за очі. Незважаючи на дощ, що усе падав і падав, додому ввечері повернулася спокійна, весела, а тому і красива. Бачить: у дворі суддівський «лексус» мокне. Насторожилася. До хати зайшла: за столом чоловік разом із батьком випивають. Навколо них малі гасають.

— О! Людочка наша! — вже п'яненко свекор першим відреагував на появу невістки. — А скажи, дорогенька! Хочеш, аби твій чоловік полковником став?

— Хіба можна так швидко? — здивувалася Людмила. — Петро лиш рік тому підполковника отримав.

— Можна, Людмилко! Я все можу для свого сина зробити! А тому і мені, невісточко, все можна! — пів години пізніше, коли малі побігли крутити кермо дідового «лексуса», а Петро вийшов покурити і глянути, щоби сини не розбомбили дорогу машину, районний суддя Георгій Іванович Нечитайло ухопив невістку однією рукою за груди, другою обхопив за тулуб і притиснув до себе так щільно, що бідолашна Людка відчула не тільки зловонне дихання старого свекра, а й твердиню його збудженого пеніса. — Все у тебе буде, невісточко! І чоловік-полковник, і Єгипти з Турціями, і посада, яку забажаєш, — бурмотів. — Тільки ж ти вдячною будь! Цінуй усе,

що для тебе роблять! Давай уже! Ходімо до ванної! Поки всі надворі, зробиш мені той... міньет...

— Георгію Івановичу... — Людмила вухам не повірила. Від огиди і приниження відсахнулася.

Свекор не зволікав. Ухопив невістку за зап'ясток, поволік до ванної.

— Що «Георгію Івановичу»?! Будеш стервом, не зважаючи, що маєте двійко пацанів, завтра ж розлучу вас із Петром! — розстібав штани, косував на ошелешену жінку. Притулилася у ванній до стіни, із жахом спостерігала за суддею.

— Тату! Ти де?! — раптом почули голос Петра.

Людмила від несподіванки сіпнулася, посковзнулася на кахельній підлозі, гепнулася щосили, підхопилася і відчула, як до горла підступає невідворотна нудота. Нахилилася до раковини, не змогла стримати судом, разом з якими назовні виривалися залишки їжі, жовч...

Коли підполковник поліції і поліцейський офіцер Килимівської ОТГ Петро Нечитайло увійшов до ванної кімнати, то побачив, як його турботливий тато у застібнутих штанях і з рушником стоїть поряд із його блідою дружиною, яка знай ригає прямисінько у білосніжну іспанську раковину і все намагається однією рукою відштовхнути рушник, який настирно простягає їй свекор.

— Дякую, тату, що до Люди моєї ставишся, як до рідної дочки, — проварнякав хмільний Петро, коли п'яний у димину суддя сідав за кермо «лексуса», щоби їхати додому, у райцентр.

— Як вона там?

— Малих вклала і лягла. Хай поспить. Завтра — субота, — відповів Петро.

Людмила не спала. Дочекалася, поки захропів чоловік, тихо встала з постелі, пішла до вітальні.

Було над чим подумати! Мала знайти вихід із безвиході, в яку загнав її старий хтивий свекор. Та думати, сидячи каменем, Людмила не вміла ще з тих часів, коли була звичайною шанівською Людкою.

Згадала події чотирнадцятирічної давнини. Мала Шанівка згоріла, Людчині батьки перебралися у велику Килимівку. Школярка Людка сподівалася: вони тут тимчасово. Сім'я обов'язково переїде до міста. Ох же сильно Людка тоді мріяла стати *городською*! Та виявилось, що Людчина мати замість збирати гроші на переїзд стала збиратися на пологи... Отакий сюрприз на гонористу Людку чекав: батьки їй замість міста малу сестру Анастасію подарували. Стаську! А з малою хіба до того, аби все спочатку у місті починати?..

То тепер Людмила вважає, що вхопила-таки Бога за бороду, а в ті часи здавалося: поява малої Стаськи перекреслює її власне життя. Отоді-то вперше і вхопилася за праску. Зачинилася у своїй кімнатці, знай прасувала свої сукенки-спіднички і все думала, думала: як не здатися, коли у тебе з-під ніг ґрунт іде?! Куди бігти? У чому і кому шукати опори?!

От і сьогодні праска згодилася... Руки працюють, мізки крутяться. Як старого козла втихомирити?.. Петрові розповісти? Не повірять, ще й дружину інтриганкою назве! Треба щось інше вигадати!

Задумалася, аж чує: надворі собаки затривожилися — ланцюгами дзвенять, гарчать. Вимкнула праску, глянула на годинник: майже друга ночі.

— Хіба добрі люди у такий час по вулиці швендяють?

Розирнулася. На дивані Петрове службове спорядження валяється: і пістолет «Форт-17», і газовий балончик, і гумова палиця. Бери, жінко, що в око впаде!

Взяла балончик, сховала в кишеню халата, вийшла на ганок: у мряку, у дощ.

— Кого чорти носять?! — гукнула.

— Люсь! Це я! — почула з вулиці Стасьчин голос. — Швидше відчиняй! Чуеш?!

— Подумай про гімно — ось і воно, — без злоби буркнула Людмила.

Хвіртку відчинила, молодша сестра увірвалася: мокра, розхристана, збуджена.

— Люсь, я труп знайшла! — випалила. — У Шанівці!
У саду закопаний!

— Що ти верзеш, мала?!

— Та чесно! Ледь за руку його не взяла! Уявляєш?

— Та-а-ак... — тільки й констатувала Людмила, коли на кухні Стаська вихлюпнула плутану розповідь про чарівну ніч, природні дива, ворожіння, Катерину і мертве тіло посеред здичавілого садка.

Глянула на малу: скинула мокрий одяг, куталася у теплий сестрин халат, гріла долоньки об чашку з гарячим чаєм, насторожено дивилася на старшу сестру.

— Люсь. Що робитимемо? — спитала. — Петра побудимо? Тільки не кажи йому, що я ворожити до Шанівки бігала, бо як мама дізнається...

— Отож-бо! А ти кажеш: буди Петра! Зачекай...

— Люсь, а чого чекати? Однаково доведеться Петрові все розповісти! Він же — головний поліцейський у громаді.

— Та ти шо! Серйозно?! А хто командує головним поліцейським громади?

— Хто?

— Я! — відповіла старша. — Тому дай спочатку подумати...

— Як усе те... апгрейдити? — уточнила Стаська.

Людмила не відповіла. У зв'язку із відсутністю на кухні праски знайшла інший думкоприскорювальний пристрій: терла кухонним рушником і без того сухий таріль, дивилася крізь нього. Врешті відклала.

— Так зробимо, — постановила. — Ти у Шанівці не була. Збиралася, але потім забігла до мене і залишилася... допомогти постільну білизну і дитячі речі прасувати! — Людмила говорила і прозрівала. — І взагалі... Поживеш трохи у мене!

— Нащо?

— Треба, Стасю!

— Кому?